

Chambre des Représentants

SESSION 1961-1962.

13 FÉVRIER 1962.

PROJET DE LOI

modifiant les limites de provinces, arrondissements et communes et modifiant la loi du 28 juin 1932 sur l'emploi des langues en matière administrative et la loi du 14 juillet 1932 concernant le régime linguistique de l'enseignement primaire et de l'enseignement moyen.

AMENDEMENTS
PRESENTES PAR M. DEJACE
AU TEXTE
ADOPTÉ PAR LA COMMISSION.
(Doc. n° 194/23.)

CHAPITRE I (nouveau).

Art. 1 (nouveau).

Avant le chapitre Ier et avant l'article premier, insérer un article 1 (nouveau) libellé comme suit :

« Les dispositions de la présente loi seront d'application jusqu'à ce qu'intervienne un règlement définitif de l'ensemble des problèmes wallons, flamands et bruxellois.

» Le règlement définitif de ces problèmes résultera d'une négociation entre représentants dûment mandatés des diverses communautés qui composent la Belgique. »

JUSTIFICATION.

La fixation de la limite entre les régions de langues néerlandaise et française et l'adaptation des limites administratives à la frontière linguistique constitue une reconnaissance de fait des communautés de la Belgique.

Les reconnaître, c'est aussi leur ouvrir le droit à régler elles-mêmes les problèmes qui les concernent mutuellement lorsque ces communautés auront une existence organique.

Voir :

194 (1961-1962) :

- N° 1 : Projet de loi (+ annexe).
- N°s 2 à 6 : Amendements.
- N° 7 : Rapport.
- N°s 8 à 22 : Amendements.
- N° 23 : Rapport complémentaire.
- N°s 24 et 25 : Amendements.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1961-1962.

13 FEBRUARI 1962.

WETSONTWERP

tot wijziging van provincie-, arrondissements- en gemeentegrenzen en tot wijziging van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik van de talen in bestuurszaken en van de wet van 14 juli 1932 houdende taalregeling in het lager en in het middelbaar onderwijs.

AMENDEMENTEN
VOORGESTELD DOOR DE HEER DEJACE
OP DE TEKST
AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE.
(Stuk n° 194/23.)

HOOFDSTUK I (nieuw).

Art. 1 (nieuw).

Vóór hoofdstuk I en vóór het eerste artikel, een artikel 1 (nieuw) invoegen, dat luidt als volgt :

« De bepalingen van deze wet zijn van toepassing totdat een definitieve regeling tot stand komt voor de Vlaams-Waalse en de Brusselse problemen in hun geheel.

» De definitieve regeling van die problemen moet het resultaat zijn van besprekingen tussen behoorlijk gemachtigde vertegenwoordigers van de onderscheiden volksgemeenschappen waaruit België bestaat. »

VERANTWOORDING.

Het vastleggen van de grens tussen het Franstalige en het Nederlandstalige gebied en de aanpassing van de administratieve grenzen aan de taalgrens zijn een feitelijke erkenning van de Belgische taalgemeenschappen.

Deze erkenning brengt mede dat hun ook het recht wordt verleend om zelf de problemen, waarbij zij onderling zijn betrokken, te regelen wanneer zij een organiek bestaan zullen hebben.

Zie :

194 (1961-1962) :

- N° 1 : Wetsontwerp (+ bijlage).
- N°s 2 tot 6 : Amendementen.
- N° 7 : Verslag.
- N°s 8 tot 22 : Amendementen.
- N° 23 : Aanvullend verslag.
- N°s 24 en 25 : Amendementen.

Vollà pourquoi nous estimons devoir introduire le texte ci-dessus dans la loi.

Nous ne fixons pas le mode de négociation dans ce texte. Mais, à nos yeux, cette négociation implique la création préalable de conseils consultatifs élus, représentatifs de ces communautés.

Plusieurs propositions parlementaires existent d'ailleurs à ce sujet dont la nôtre n° 94/1 (S.E. 1961).

Le règlement actuellement en discussion ne peut donc constituer une solution définitive.

Les parlementaires sont assaillis de réclamations en sens divers émanant de conseils communaux, de partis et d'organisations.

Le rattachement au Hainaut des communes de Mouscron, Luignee, Herseaux, Dottignies et Espierres qui constituent ensemble un morceau de territoire wallon contigu à cette province, nous paraît logique.

C'est moins certain pour la création d'une enclave du Hainaut comprenant les communes de Comines, Houthem, Bas-Warneton, Warneton et Ploegsteert, ainsi que d'une enclave du Limbourg comprenant les communes de Moulain, Fouron-le-Comte, etc.

Ces deux groupes de communes constituent plutôt des « zones de minorité » le long des frontières extérieures, entre la Flandre et la France d'une part, entre la Wallonie et les Pays-Bas d'autre part.

Leur rattachement à une province non contiguë apparaît plutôt comme une manifestation quelque peu outrancière de l'aspiration légitime à créer deux grandes régions dont chacune soit aussi homogène que possible au point de vue linguistique et culturel.

Il vaudra sans doute mieux de donner la parole à la population elle-même. Ce sera peut-être une des propositions des conseils consultatifs élus pour représenter les communautés.

Article premier.

Ajouter un n° 12 libellé comme suit :

« 13. L'arrondissement administratif de Bruxelles est subdivisé en deux arrondissements : celui de Bruxelles groupant les 19 communes de l'agglomération et celui de Vilvorde groupant les autres communes. »

JUSTIFICATION.

Nous regrettons que le statut de l'agglomération bruxelloise soit traité dans un projet distinct dont la Chambre n'a pas encore connaissance.

Nous proposons la subdivision de l'actuel arrondissement administratif de Bruxelles en deux arrondissements administratifs distincts, l'un groupant les communes de l'agglomération bruxelloise proprement dite (régime bilingue) et l'autre, groupant les communes de régime néerlandais (avec ou sans facilités pour les habitants d'expression française).

C'est pourquoi, bien qu'un autre projet gouvernemental doive être déposé qui modifiera les statuts linguistiques de l'agglomération et de la périphérie bruxelloise, il apparaît souhaitable d'introduire dans le présent projet, un article nouveau prévoyant cette subdivision administrative.

CHAPITRE II.

MODIFICATIONS A LA LOI DU 28 JUIN 1932 SUR L'EMPLOI DES LANGUES EN MATIERE ADMINISTRATIVE.

Art. 2bis (nouveau).

Insérer un article 2bis (nouveau), libellé comme suit :

Le § 1 de l'article 2 de la même loi est modifié comme suit :

« § 1. Les communes de l'agglomération bruxelloise (nouvel arrondissement administratif de Bruxelles) sont tenues d'instaurer dans leurs services tant intérieurs qu'extérieurs,

Daarom achten wij het nodig bovenstaande tekst in de wet op te nemen.

In die tekst bepalen wij niet op welke wijze bij de besprekingen moet worden te werk gegaan. Naar onze mening is daartoe nochtans vereist dat vooraf bij verkiezing raden van advies worden ingesteld welke representatief zijn voor die gemeenschappen.

In dit verband bestaan er overigens verscheidene wetsvoorstellen, onder meer het onze n° 94/1 (B.Z. 1961).

De regeling die thans wordt besproken kan dus geen definitieve oplossing zijn.

De parlementsleden worden overstelpt met allerlei reclamaties uitgaande van gemeenteraden, partijen en organisaties.

De aanhechting bij Henegouwen van de gemeenten Moeskroen, Lowingen, Herseeuw, Dottenijs en Spiere, welke samen een deel van het aan deze provincie grenzende Waalse grondgebied uitmaken, komt ons logisch voor.

Dit is minder het geval wat het tot stand brengen van een enclave in de provincie Henegouwen betreft, die de gemeenten Komen, Houtem, Neerwaasten, Waasten en Ploegsteert, alsmede van een enclave in Limburg, die de gemeenten Moelingen, 's Gravenvoeren, enz., zou omvatten.

Deze twee groepen van gemeenten vormen veeleer een « minderheidszone », gelegen langs de landsgrenzen, tussen Vlaanderen en Frankrijk enerzijds, en tussen Wallonië en Nederland anderzijds.

De aanhechting ervan bij een niet aangrenzende provincie lijkt een ietwat overdreven uiting te zijn van het rechtmatige streven naar de oprichting van twee grote gebieden, waarvan elk zo homogeen mogelijk zou zijn uit een taalkundig en cultureel oogpunt.

Het ware misschien beter dat de bevolking zelf zich hierover uitsprekt. Dit zal misschien een van de voorstellen zijn van de raden van advies, gekozen om de gemeenschappen te vertegenwoordigen.

Eerste artikel.

Een n° 12 toevoegen, dat luidt als volgt :

« 13. Het administratief arrondissement Brussel wordt onderverdeeld in twee arrondissementen : het arrondissement Brussel, waarin de 19 gemeenten van de agglomeratie zijn gegroepeerd, en het arrondissement Vilvoorde, waarin de overige gemeenten zijn gegroepeerd. »

VERANTWOORDING.

Wij betreuren dat het statuut van de Brusselse agglomeratie het voorwerp is van een afzonderlijk ontwerp, waarmee de Kamer nog niet in kennis is gesteld.

Wij stellen voor het huidig administratief arrondissement Brussel in twee afzonderlijke administratieve arrondissementen te splitsen, waarvan het ene de gemeenten van de eigenlijke Brusselse agglomeratie (tweetalig stelsel) zou groeperen, en het andere de gemeenten met een Nederlandstalige regeling (met of zonder faciliteiten voor de Frans-talige inwoners).

Het lijkt dan ook wenselijk — ofschoon een ander Regeringsontwerp tot wijziging van het statuut moet worden ingediend — in het huidige ontwerp een nieuw artikel tot invoering van deze administratieve splitsing in te voegen.

HOOFDSTUK II.

WIJZIGINGEN IN DE WET VAN 28 JUNI 1932 OP HET GEBRUIK DER TALEN IN BESTUURSAZAKEN.

Art. 2bis (nieuw).

Een artikel 2bis (nieuw) invoegen, dat luidt als volgt :

Paragraaf 1 van artikel 2 van dezelfde wet wordt als volgt gewijzigd :

« § 1. De gemeenten van de Brusselse agglomeratie (nieuw administratief arrondissement Brussel) dienen, zowel in hun binnen- als hun buitendiensten, een tweetalige rege-

un régime bilingue dont les modalités sont à fixer par arrêté royal motivé, mais qui repose sur le bilinguisme des services et non sur celui des personnes. »

JUSTIFICATION.

Nous tenons à souligner qu'à notre avis un régime bilingue ne repose pas sur des personnes « bilingues », mais sur des services bilingues. De même, l'enseignement de la seconde langue nationale doit être organisé partout où cela répond à une nécessité de fait mais cet enseignement n'est pas obligatoire pour les individus. C'est la liberté qui en fin de compte encouragera le bilinguisme des individus si cela leur est nécessaire.

CHAPITRE III.

**MODIFICATION A LA LOI DU 14 JUILLET 1932
CONCERNANT LE REGIME LINGUISTIQUE DE L'ENSEIGNEMENT
PRIMAIRE ET DE L'ENSEIGNEMENT MOYEN.**

Art. 6 à 9.

Remplacer le texte de ces articles par un article 6 (nouveau), libellé comme suit :

Art. 6 (nouveau).

L'article 2 de la même loi est remplacé par le texte suivant :

« Les enfants dont la langue maternelle ou usuelle n'est pas la langue régionale recevront l'enseignement dans cette dernière langue à partir du 2e degré primaire. Les communes et les directions d'écoles adoptées ou adoptables pourront organiser, à l'intention de ces enfants, des classes spéciales du 1er degré.

» Dans ces classes, l'enseignement sera organisé en tenant compte de la langue maternelle de ces enfants, mais de manière telle qu'ils puissent suivre avec fruit, à l'issue du premier degré, les cours des degrés suivants dans la langue de la région.

» Il pourra être tenu compte tant des enfants dont les parents belges parlent l'autre langue nationale que des enfants nés de parents de nationalité étrangère. »

JUSTIFICATION.

Notre préoccupation dominante — particulièrement dans l'agglomération bruxelloise — est de mettre sur pied le double réseau scolaire qui assurera vraiment la liberté du choix pour les usagers, quelle que soit leur langue maternelle.

Si cette conception est admise, tous les degrés de l'enseignement doivent posséder ce double réseau et l'Etat prend les frais à sa charge afin que le libre choix ne soit pas entravé par les difficultés financières des communes et des provinces.

ling in te voeren, waarvan de modaliteiten bij een met redenen omkleed koninklijk besluit worden geregeld, maar die berust op de tweetaligheid van de diensten en niet op die van de personen. »

VERANTWOORDING.

Wij stellen het op prijs erop te wijzen dat naar onze mening een tweetalig regime voor ons niet berust op « tweetalige personen », maar op tweetalige diensten. Evenzo dient het onderwijs van de tweede landstaal overal opgericht te worden waar het aan een feitelijke noodzaak beantwoordt, doch dit onderwijs is niet verplichtend voor de enkelingen. Per slot van rekening, is het de vrijheid die de tweetaligheid van de enkelingen zal aanmoedigen indien dit voor hen noodzakelijk is.

HOOFDSTUK III.

**WIJZIGING VAN DE WET VAN 14 JULI 1932
HOUDENDE DE TAALREGELING IN HET LAGER EN IN HET
MIDDELBAAR ONDERWIJS.**

Artt. 6 tot 9.

De tekst van deze artikelen vervangen door een artikel 6 (nieuw), dat luidt als volgt :

Art. 6 (nieuw).

Artikel 2 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende tekst :

« De kinderen wier moeder- of gebruikelijke taal niet de taal van de streek is, zullen in deze taal worden onderwezen vanaf de 2de graad van het lager onderwijs. De gemeenten en de besturen van de aangenomen of aanneembare scholen kunnen voor die kinderen bijzondere klassen van de 1ste graad inrichten.

» In deze klassen wordt het onderwijs ingericht rekening houdend met de moedertaal van deze kinderen, zij het op zodanige wijze dat zij, op het einde van de eerste graad, met vrucht de leergangen van de volgende graden in de taal van de streek kunnen volgen.

» Er zal rekening worden gehouden met de kinderen wier ouders van Belgische nationaliteit, de andere landstaal spreken, zowel als met de kinderen die zijn geboren uit ouders van vreemde nationaliteit. »

VERANTWOORDING.

Onze hoofdbekommernis — in het bijzonder met betrekking tot de Brusselse agglomeratie — is het tot stand brengen van het dubbele schoolnet, waarmede voor de leerlingen werkelijk zal worden voorzien in de vrijheid van keuze, welke ook hun moedertaal mag zijn.

Indien deze opvatting wordt aanvaard, moeten alle graden van het onderwijs dit dubbel net bezitten en de Staat neemt de kosten voor zijn rekening opdat de vrije keus niet zou worden belemmerd door de financiële moeilijkheden van de gemeenten en de provincies.

TH. DEJACE.
G. MOULIN.
M. DRÛMAUX.
G. GLINEUR.
W. FRERE.